

FNV
Naritaweg 10
Postbus 8456
1005 AL Amsterdam

T 020 58 16 300
F 020 68 44 541

CNV
Tiberdreef 4
Postbus 2475
3500 GL Utrecht

T 030 751 11 00
F 030 751 11 09

VCP
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90525
2509 LM 's-Gravenhage

T 070 349 97 40

Position Paper FTK

Datum: 1 september 2014

Onderwerp: Wet aanpassing financieel toezichtskader

In dit Positionpaper treft u het commentaar van de vakcentrales FNV, CNV en VCP aan op het wetsvoorstel Aanpassing Financieel Toezichtskader.

Inleiding

De vakcentrales willen net als dit kabinet een generatiebestendig, stabiel en niet procyclisch pensioencontract. Een contract dat een brug moet vormen naar een toekomstbestendiger contract, een contract dat op het draagvlak van jong en oud kan rekenen. Dat was ook de inzet in het Sociaal Akkoord dat centrale sociale partners in 2013 in de Stichting van de Arbeid met elkaar hebben gesloten. Dat akkoord kent als vertrekpunt het sturen op een geïndexeerd pensioen met ruimte voor een daartoe benodigd beleggingsbeleid op lange termijn. Daarmee wordt de afhankelijkheid van de rente en daarmee de procycliciteit doorbroken, zodat dit leidt tot een stabiel pensioen met een stabiele premie en een pensioencontract dat generatiebestendig is. Een macrostabiele reële discontovoet sluit daarop aan, voor zowel de verplichtingen als de premie. De laatste legt daardoor ook een solide basis onder de indexeringsambitie. Wij betreuren het dat dit kader er vooralsnog niet lijkt te komen. Daarmee dreigt een kans om te komen tot een meer toekomstbestendig pensioen te worden gemist.

Verbeterde punten nFTK

Het wetsvoorstel dat nu voorligt kent verbeteringen ten opzichte van het huidige kader. Het belangrijkste verbeterpunt van dit nFTK is dat schokken dakpansgewijs kunnen worden verwerkt. Dit leidt tot stabielere pensioenuitkeringen, waarbij de kans op diepe kortingen aanzienlijk wordt verkleind. Een beleggingsbeleid op lange termijn met een op bestendige indexering gericht risicoprofiel wordt hierdoor beter gefaciliteerd.

Verder is het mogelijk om te kiezen voor een premie op basis van een langjarig verwacht portefeuillerendement minus de indexatieambitie. Dit geeft niet alleen een stabiele premie, ook krijgt de indexatieambitie daarmee een meer volwaardige plaats in de premievaststelling en daarmee impliciet in het toezichtkader. Dit maakt een betere en evenwichtige spreiding van de indexatieruimte over generaties mogelijk.

Kritiekpunten nFTK

Het nFTK pakt echter op andere punten juist niet generatie-evenwichtig uit en leidt tot nog meer rentegevoeligheid dan in het huidige kader. Het nFTK kent een stapeling aan zekerheidsmaatregelen die juist afbreuk zullen doen aan een lange termijn indexatiebeleid:

- Regels voor toekomstbestendig indexeren en een indexeringsdrempel van 110%
- Instabiele UFR en bij de huidige lage rente beduidend lager dan de huidige en toekomstige Europese 4,2%
- Inperking van de voor indexatie beschikbare bufferruimte
- Hogere eis aan het vereist eigen vermogen

Bovendien wil het kabinet deze maatregelen invoeren in een periode met een historisch lage rente die leidt tot zeer lage dekkingsgraden.

De vakcentrales vragen in het bijzonder uw aandacht voor de volgende punten:

1. Generatiebestendig indexeren is onevenwichtig vormgegeven
2. Dit wetsvoorstel is macro-economisch instabiel
3. De hoge rentegevoeligheid hindert jong en oud
4. Fondsen moeten in de transitie vanaf 'nul' kunnen beginnen met het nieuwe FTK en hun strategisch beleggingsbeleid daarop kunnen aanpassen

Daarnaast vragen de vakcentrales uw aandacht voor de volgende punten:

5. Er is onduidelijkheid over lagere regelgeving
6. De samenhang tussen het nFTK- wetsvoorstel Pensioencommunicatie en het wetsvoorstel Waardeoverdracht ontbreekt
7. De uitwerking van de collectieve premieregeling is nog niet gereed

Toelichting op de hierboven genoemde punten:

1. Generatiebestendig indexeren is onevenwichtig vormgegeven

De voorgestelde wijze van indexeren in dit nFTK pakt in samenhang met de andere voorstellen en de huidige, en de wellicht nog geruime tijd aanhoudende extreem lage rente, niet generatiebestendig uit. Door de stapeling van deze zekerheidseisen wordt indexatie voor de meeste pensioenfondsen de komende jaren onmogelijk. De regels voor toekomstbestendig indexeren vormen een verzwaring bovenop de hogere VEV-eis. Daarnaast is de verdere nominalisering, die uit de eisen volgt in combinatie met de lage rente en als gevolg daarvan lage dekkingsgraden, een prikkel tot verdere renteafdekking. Dat brengt voor jong en oud indexering nog verder in gevaar. Het streven naar [nominale schijn-] zekerheid zal leiden tot lagere pensioenen. De kwaliteit van onze pensioenen van jong en oud staat hiermee onder druk. Wij vrezen dat dit eerder tot een verdere afname leidt van het vertrouwen dan dat het bijdraagt aan het herstel dat het kabinet met deze voorstellen voor ogen heeft. Bovendien ligt een 'omgekeerde Vestia-affaire' op de loer. De generatiebestendigheid is natuurlijk breder dan alleen de indexatieambitie en moet dus integraal worden gezien. De vakcentrales zijn van mening dat de generatietoets onderdeel

moet zijn van de haalbaarheidstoets voor pensioenfondsen, en dat deze samen met een meer macrostabiele rekenrente leidend moet zijn voor de invulling van het toekomstbestendig indexeren.

2. Dit wetsvoorstel is macro-economisch instabiel

Het huidige procyclische FTK heeft de Nederlandse economie forse schade berokkend tijdens de krediet- en eurocrisis. In de SER-verkenning 'De Nederlandse economie in stabielere vaarwater' (april 2013) is hierop uitgebreid ingegaan. De SER heeft daarbij vooral gewezen op de grote rentegevoeligheid in het huidige FTK.

Deze grote rentegevoeligheid blijft in het nieuwe wetsvoorstel bestaan. Deze gevoeligheid wordt zelfs vergroot doordat er in het nFTK is gekozen voor een rentegevoeligere UFR. Daarmee blijft ook dit nFTK procyclisch en kan er opnieuw macro-economische schade optreden. De koopkracht van gepensioneerden neemt verder af en dus ook hun bestedingsruimte. Daarnaast dreigt de premie van huidige deelnemers hierdoor te stijgen. Dat zal nog versterkt worden als, nadat fondsen eerst de rentegevoeligheid hebben bestreden met verdere renteafdekking, de inflatie en de rente gaan stijgen, omdat de pensioenaanspraken onvoldoende inflatiebestendig zijn. Hierdoor worden pensioenen steeds minder waard en gaat de koopkracht van mensen er verder sterk op achteruit als de inflatie gaat oplopen. De vakcentrales hebben grote bezwaren tegen het feit dat de UFR minder stabiel en meer rentegevoelig wordt gemaakt. Bovendien ontstaat op die manier een ongewenst verschil tussen de Nederlandse regelgeving voor pensioenfondsen en de Europese regelgeving voor Nederlandse verzekeraars, die wel met een stabielere UFR mogen blijven rekenen.

Het kabinet maakt het niet mogelijk om te komen tot een macrostabielere manier van het waarderen van de verplichtingen. De vakcentrales vinden dat binnen het FTK ook de pensioenverplichtingen zouden mogen worden gewaardeerd op basis van een prudente inschatting van het portefeuille rendement minus de indexatie ambitie. Dat geeft stabiliteit en is consistent met de manier waarop de kostendekkende premie kan worden bepaald. Wanneer zowel de verplichtingen als de premie op dezelfde wijze (prudent rendement minus indexatie ambitie) worden berekend, dan wordt een evenwichtigere behandeling van generaties bereikt. Bovendien wordt zodoende recht gedaan aan wat in dit nieuwe kader wordt voorgesteld: de pensioenaanspraken worden expliciet voorwaardelijk, kleine kortingen worden een regulier sturingsinstrument. Een risicovrije waardering van die pensioenaanspraken past daar niet meer in.

3. De hoge rentegevoeligheid hindert jong en oud

Sinds de invoering van het huidige FTK in 2007 zijn fondsen, indirect gedwongen door de aan de rentetermijnstructuur gekoppelde rekenrente, er toe overgegaan om het renterisico op grote schaal af te dekken. Voor die tijd was dit niet het geval.

Binnen de pensioenwereld is er eensgezindheid over het feit dat de impliciete rentegevoeligheid in het huidige, maar ook in het nieuwe FTK, ervoor zorgt dat in tijden met een lage rente, zoals nu het geval is, ouderen in hoge mate opdraaien voor het renterisico

van jongeren. Daarnaast leidt een hoge renteafdekking tot hoge beleggingskosten en dus lagere rendementen, hetgeen ten koste gaat van het pensioen van jong en oud. Als de inflatie oploopt en de rente stijgt, keert de grote rentegevoeligheid zich tegen jongeren. De huidige hoge renteafdekking maakt dan de aanpassing van pensioenen aan de inflatie onmogelijk.

De vakcentrales pleiten daarom voor een onderzoek door het CPB naar de rentegevoeligheid in het nFTK en naar de inflatiebestendigheid van de diverse fondsen.

4. Fondsen moeten vanaf 'nul' kunnen beginnen met het nieuwe FTK en hun strategisch beleggingsbeleid daarop kunnen aanpassen

Pensioenfondsen moeten in de gelegenheid worden gesteld om in 2015/2016, inspelend op dit nieuwe FTK, nieuwe keuzes te maken in de balans tussen de nominale en de indexatieambitie. Door de bepaling dat geen extra risico's genomen mogen worden zolang een fonds in herstel verkeert, wordt het inflatierisico steeds groter. Dit geldt vooral bij fondsen die nu bij zeer lage rentes nog altijd de rente moeten blijven afdekken. Hierdoor worden zij zeer gevoelig voor een rentestijging.

Pensioenfondsen moet de mogelijkheid worden geboden om in overleg met hun deelnemers en gepensioneerden opnieuw positie te kiezen in dit rentedilemma. In zijn algemeenheid is het gewenst dat fondsen moeten kunnen blijven inspelen op wijzigende economische en maatschappelijke veranderingen die invloed hebben op hun contracten en hun beleggings- en rentebeleid. Het voorgestelde FTK dreigt die ruimte voor fondsen te blokkeren.

5. Onduidelijkheid over lagere regelgeving

In het nFTK is sprake van een grote discretionaire ruimte voor de toezichthouder. De vakcentrales vinden dit ongewenst. De pensioenfondsen moeten voldoende ruimte kunnen houden voor het voeren van een generatiebestendig beleid. De vakcentrales maken zich ook zorgen over het ontbreken van lagere wetgeving in dit stadium. Het waarmaken van een indexatieambitie op lange termijn mag niet worden belemmerd door de onduidelijkheid over regelgeving en interpretatie van de regelgeving.

6. Samenhang nFTK wetsvoorstel Pensioencommunicatie en Wetsvoorstel Waardeoverdracht ontbreekt

De vakcentrales willen dat de nieuwe pensioenregels van het nFTK in samenhang worden gezien met het wetsvoorstel Pensioencommunicatie en het wetsvoorstel Waardeoverdracht. Deze wetsvoorstellen zijn nog niet ingediend bij het parlement. Daardoor is een integrale benadering nu nog niet mogelijk. Dit nFTK zorgt voor complexe spelregels voor pensioenfondsen die heel moeilijk met deelnemers zijn te communiceren.

7. Uitwerking collectieve premieregeling

Het wetsvoorstel bevat nog geen uitwerking van een stabielere, meer collectieve en solidaire beschikbare premieregeling. Het is de vakcentrales bekend dat het kabinet hard werkt aan deze vernieuwde premieovereenkomsten. De vakcentrales zien graag dat de voorstellen hiertoe snel worden uitgewerkt zodat deze ingepast kunnen worden in dit wetsvoorstel. De huidige individuele beschikbare premieregelingen leiden door de daaraan gestelde wettelijke eisen tot instabiele lage pensioenresultaten.

Tot slot

Het wetsvoorstel nFTK dwingt tot een keuze tussen twee uitersten die allebei niet goed functioneren. Óf een nominale uitkeringsovereenkomst óf een individueel DC-contract. Beide contracten worden door cao-partijen niet nagestreefd. Op deze manier wordt op een oneigenlijke manier de contractvrijheid ingeperkt. Daarom doen de vakcentrales een dringende oproep het wetsvoorstel aan te passen. De vakcentrales pleiten voor een goed geïndexeerd pensioen voor jong en oud.

Gijs van Dijk
Bestuurder FNV

Willem-Jelle Berg
Bestuurder CNV

Nic van Holstein
Bestuurder VCP